

XXXII. évf.

1935. JANUÁR-FEBRUÁR

1. szám (301)

ERDÉLY

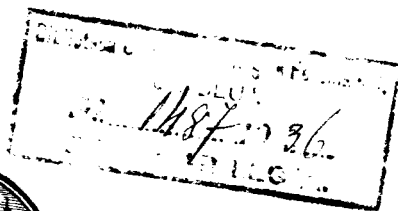
HONISMERTETŐ FOLYÓIRAT

AZ ERDÉLYI KÁRPÁT-EGYESÜLET ÉS MUZEUMÁNAK
ÉRTESITŐJE

SZERKESZTI:

DR. FERENCZI SÁNDOR

BCU Cluj Central University Library Cluj

KIADJA AZ ERDÉLYI KÁRPÁT-EGYESÜLET

CLUJ, 1935.

Egyes szám ára 20 lek.

TARTALOM:

	Oldal
<i>Br. Jósika Gábor</i> : A Drağan völgyén át Avram Jancura ...	1—4
<i>Dr. Tulogdy János</i> : Turistaavatás és fogadalomtétel ...	5
<i>Czirják Károly</i> : A Retyezattól Ada-Kaleh szigetéig ...	6—10
<i>Dr. Tulogdy János</i> : Erdély turista egyletei és menedékházai ...	12—13
<i>Merza Gyula</i> : A játékbabák és a néprajz ...	14

IRODALOM

<i>Merza Gyula</i> : A marathoni futás ...	15
Reșița Pitorească — Buletinul Alpin. — Székelyföldi képek. — Turista naptár. — Kleiner Wegweiser.	

VEGYES

E. K. E. Turista bál 1935. febr. 23. — Meddig terjed a látóhatár. — A legnagyobb síugrás. Legnagyobb sebesség sível.

EGYESÜLETI ÉLET

Propaganda előadások: Timișoaran, Oravița, Târgu-Mureșen. Osztály alakult Gheorgheni-ben és titkárság Toplița-n.

HIREK

Valeriu Pușcariu előadása — Megindult a kisvasut a Jád-völgyében. — K. K. A. S. E. és Mured házi síversenye. — Sitanfolyam Predealon, Piatra-Mare-n, Sinaiban és Poiana-n. Közgyűlés a Tenisz Klubban. — Bilgeri meghalt. — Krisztus szobor az Alpokban. stb.

AZ „ERDÉLY” SZERKESZTŐ BIZOTTSÁGA:

Dr. Tulogdy János, Dr. Roska Márton, Dr. Balogh Ernő, Merza Gyula, Orosz Endre Kelemen Lejos, Balázs Ernő.

AZ „ERDÉLY”

az Erdélyi Kárpát-Egyesület kiadásában jelenik meg évenként 6 számban, két havonként másfél ívnyi terjedelemben. Az Erdélyt az Egyesület alapító és rendes tagjai tagdíj fejében kapják. Előfizetési ára nem tagoknak 120 lei. Egy-egy füzet ára 20 lei.

Előfizetők, lakáscímek, kéziratok és a folyóirat igénybe vételére vonatkozó tudakozódások az Erdélyi Kárpát-Egyesület titkári hivatalához (Cluj, Str. Matei 3.) Kárpát-Múzeum intézendők. Egyelőre csak rövidebb dolgozatok közreadását eszközölhetjük.

Cenzurat.

XXXII. évf.

1935. évi tartalomjegyzéke.

ERDÉLY

HONISMERTETŐ FOLYÓIRAT

AZ ERDÉLYI KÁRPÁT-EGYESÜLET ÉS MUZEUMÁNAK
ÉRTESÍTŐJE

SZERKESZTI:

DR. FERENCZI SÁNDOR

BCU Cluj / Central University Library Cluj

KIADJA AZ ERDÉLYI KÁRPÁT-EGYESÜLET

CLUJ, 1935.

TARTALOM.

	Oldal
Dr. Balogh Ernő: Hanzeros Géza	38—39
„ „ „ Titkári beszámoló az 1934. évről	91
Czirják Károly: A Retyezáttól Ada-Kaleh szigetéig	} 6—10 } 24—28
Dr. Ferenczi Sándor: Merza Gyula, jubiláló író négyévtizedes működése az EKE kebelében	95
Dr. Gergely Endre: Az EKE T. hasadéki „Bors Mihály menedékházának” felavató ünnepe	61—79
Br. Jósika Gábor: A Drăgan-völgyén át Avram Iancu-ra	} 1—4 } 20—23
Dr. Manouschek L. Ottó: Az EKE marosszéki osztályának fényképkiállítása	101
Merza Gyula: A Leányvár képe	43
„ „ A játékbabák és a néprajz	14
„ „ A marathoni futás	15
Ottlik Tibor: A „Bohui” barlang feltárása	32—36
Dr. Tulogy János: Turista avatás és fogadalomtétel	5
„ „ „ Amit minden turistának tudnia kell	50—52
„ „ „ A Cheia Turzii—Turdai Hasadék Kéményseprő barlangja	53—56
„ „ „ Erdély turista egyletei és menedékházai	12—13
„ „ „ Ünnepek a Turdai Hasadéknál	41—42
„ „ „ A Bükk-erdő jubilál	83
„ „ „ A fehér hegyek izenete	99
„ „ „ Dr. Szádeczky-Kardoss Gyula	89
Vámszer Géza: Ciuc a téli sportok hazája	102
Záray Jenő: Minden turistának fontos a gombák ismerete	} 29—31 } 80—82
„ „ Felavatták az Erdélyi Kárpát Egyesület aradi osztályának menedékházát	48—49

TURISTAJELVÉNYEK

Az E. K. E.-nek gyopárdiszes csinos jelvényei, hasonló kerékpár zászlócskák és arcképes CFR turistaigazolványok a tagok részére hivatalos időben az irodában kaphatók. Kirándulások alkalmával az egyesületi jelvények viselését kérjük.

CONȚINUT.

	Pagina
Dr. Balogh Ernest: Hanzeros Geza	38—39
„ „ „ Dare de seamă a secretarului de pe anul 1934 în ședința ordinară ținută la 23 Noembrie 1935	91
Czirják Carol: Trecând Retezatul până la insula Ada-Kaleh	} 6—10 24—28
Dr. Ferenczi Alexandru: Activitatea literară a Dlui Iuliu Merza în sânul Societății Carpatine Ardelene	95
Dr. Gergely Andrei: Inaugurarea casei de adăpost „Bors Mihály“ a Soc. Carp. Ardelene din Cheia-Turzii	61—79
Baron Jósika Gavrilă: O excursie prin Valea Drăganului până în comuna Avram Iancu	} 1—4 20—23
Dr. Manuschek L. Ottó: Expoziția fotografică a Secției Soc. Carp. Ardelene din Târgu-Mureș	101
Merza Iuliu Fotografia cetății de lângă Florești	43
„ „ Păpușele și etnografia	14
„ „ Alergatul de Marathon	15
Ottlik Tiberiu: Descoperirea peșterii dela Bohui	32—36
Dr. Tulogy Ioan: Promovarea turiștilor și închinarea turistică	5
„ „ „ Fiecare turist trebuie să știe	50—52
„ „ „ Peștera Hornarului din Cheia-Turzii	53—56
„ „ „ Soc. turistice și casele de adăpost din Ardeal	12—13
„ „ „ Serbarea la Cheia-Turzii	41—42
„ „ „ Pădurea din Făget jubilează	83
„ „ „ Răsunătul Munților Albi	99
„ „ „ Dr. Szádeczky-Kardoss Iuliu	89
Vámszer Geza: Ciuc ca țara sporturilor de iarnă	102
Záray Eugen: Fiecare turist trebuie să cunoască ciupercile	} 29—31 80—82
„ „ Inaugurarea casei de adăpost a Secției din Arad a Soc. Carpatine	48—49

INHALT.

	Seite
Dr. Ernst Balogh: Gejsa Hanzeros.	38—39
" " " Rechenschaftsbericht des Sekretärs vom Jahre 1934	91
Carl Czirják: Vom Retyezat bis zur Insel Ada-Kaleh	} 6—10 } 24—28
Dr. Alexander Ferenczi: Die vierzigjährige Wirksamkeit des jubiliierenden Schriftstellers Julius Merza im Schosse des EKE	95
Dr. Andreas Gergely: Die Einweihungsfeier des EKE Turistenhauses „Michael Bors“ in der T. Kluft	61—79
Baron Gabriel Jósika: Durch das Dragantal bis auf den Avram Iancu	} 1—4 } 20—23
Dr. L. Otto Manouschek: Die Photographien-Ausstellung der Marosszéker Sektion des EKE	101
Julius Merza: Das Bild von Leányvár	43
" " Die Spielpuppen und die Ethnographie	14
" " Der Lauf von Marathon	15
Tiberius Ottlik: Die Aufdeckung der Bohuier Höhle	32—36
Dr. Johann Tulogy: Turistenweihe und Ablegung des Gelübdes	5
" " " Was jeder Tourist wissen muss	50—52
" " " Die Rauchfangkehrer-Höhle von Cheia-Turzii — der Tordaer Kluft	53—56
" " " Die Touristenvereine und Touristenhäuser von Siebenbürgen	12—13
" " " Feierlichkeit bei der Tordaer Kluft	41—42
" " " Der Buchenwald feiert sein Jubiläum	83
" " " Die Botschaft der weissen Berge	99
" " " Dr. Julius Szádeczky-Kardoss	89
Gejsza Vámszer: Die Csik das Vaterland der Wintersporte	102
Eugen Záray: Für jeden Touristen ist die Kenntnis der Pilze	} 29—31 } 80—82
" " Man hat das Touristenhaus der Arader Sektion des Siebenbürgischen Karpathenvereins eingeweiht	48—49

ERDÉLY

HONISMERTETŐ FOLYÓIRAT

A Dragan völgyén át Avram Jancura.

IRTA: BR. JÓSIKA GÁBOR.

1934. júliusban lehetett, mikor az aranyosszéki EKE osztály agilis titkára azt jelenti nekem, hogy Sibiuból értesítették, hogy egy német tanár készül vidékünkre és az érchegységbe óhajt kirándulásokat tenni, hova kísérőül a német nyelvet bíró vezetőről gondoskodna az egylet. Az egyik kirándulásra magam is örömet vállalkoztam vezetőül, annál is inkább, mert még ez évben érdekesebb kirándulásban nem volt részem. Valahányszor Turdán megfordultam mindig érdeklődtem titkárunknál, nem-e kapott értesítést a német tanár felől, de a válasz mindig tagadó volt. Ugyszólván már le is vettük napirendről a német kérdést, mikor váratlanul Torockóról telefonon értesítenek, hogy Dr. Siebert, úgy értettem geológus, a 9 órás vonattal hozzánk érkezik. Eppen e vonathoz kellett egy másik vendégünket, leányomat a Forddal beszállítanom, így még külön nem is kellett senkit és semmit mozgósítani ő érte. Nagy volt leányom meglepetése, mikor a Bor-rév felőli vonatból nem egy szakálás, vastag szemüveges, Jäger-inges tudós száll ki, hanem egy borotvált, rózsásarcú, kékszemű ifjú, aki bizakodva tekint a jövőbe. Mivel a napot nem tölthettem vendégünkkel, mert dalosegyleti zászlót kellett avassunk Câmpia-Turzin, így házunk kilátójába vezetem fel az ifjú tudóst, ki a tanári címzést azonnal visszautasította azzal, hogy odáig még egy hosszú út áll előtte, honnan a közelben lévő hegyeket megmutattam és azok kőzetét megmagyaráztam, hogy választhasson magának kedve szerint, melyiket óhajtja tanulmányozni távollétünk alatt. A falutól közvetlenül délre eső hegy mészkőzete fiatalkori lerakódás, sok kagyló, csiga stb. lenyomattal és cápa fogakkal, északnyugatra fekvő vonulat jura mész, ebben van a Tordahasadék, mi igen kedves kirándulási helye nemcsak környékünknek, hanem messze vidékről is felkeresik azt. Igen kérem, én is akkor oda fogok ma menni, mert engem nem annyira a kőzetek, mind inkább a földalakulások érdekelnek, mert én nem geológus, hanem geográfus vagyok, szakította meg diletáns előadásomat dr. Siebert. Úgy, akkor egész más utitervet fogok összeállítani, mint aminőt hamarosan terveztem, válaszoltam neki, hisz ekkor a vízválasztók és a folyóink forrásvidékei fontosak számára és nem annyira a savanyú eruptívek, meg a sedimentáris kőzetek, minek magamban nagyon meg is örültem, mert egy már régóta tervezet gerinc-

vándorlásomat láttam megvalósulása felé közeledni. A zászlóavatásra menet, a mézskői betérőnél elbucsuztunk új, fiatal barátunktól és tanulságos, kellemes időtöltést kívántunk neki, vidékünk egyik büszkeségében, a Tordai-hasadékban.

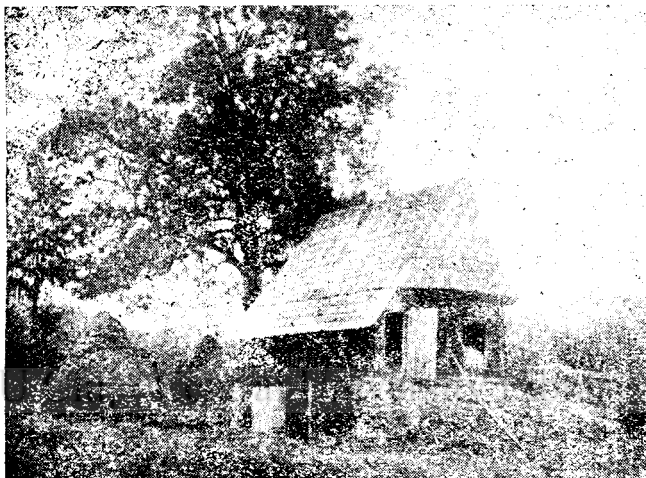

Méteres hó a fenyvesek között. Dobrin. Ruzitska felv.

Este vacsoránál, miután vendégünk leadta napi élményeit, Balázs tiszteletes úr vendégszerető előzékenységét kiemelve, a következő tervvel állottam elő: „Néhány nap múlva, mikor már a katonai beszállásolások, melyek előttünk állanak lezajlottak, akkor indulunk innen. Reggel 6 órakor a turdai 45 ösön Turdára, onnan a 7 órás utóbusszal Clujra, innen pedig a gyorsal Poieni állomásra, onnan pedig az erdei vasutal ameddig visznek, innen folytatjuk utunkat gyalog Stâna de Vale-ig, hol meghálunk. Innen Pádison, illetve a Szamosbazéron át a Bihar-hegység lábához, meghálásra csak kerül alkalmas hely, egy jó meleg fenyőfa vagy szénaboglya, másnap aztán a Țapul csúcson át a Kukurbétára, melyet Curcubetának mond ki a vidék lakossága, éjjelre pedig Avram Iancu-ra, honnan aztán csak elérjük Cămpenit, ott majd határozunk, hogy a Muntele Mare-n át, a Jára vize völgyébe ereszkedünk le, vagy pediglen a keskenyvágányun ereszkedünk alá az Aranyos völgyében hazáig. Az időjárás és erőállapotunktól tesszük függővé majd elhatározásunkat.

Nem minden zökkenő nélkül valósíthattuk meg tervünket, de utitársam jó kedélye és előző erdélyi kirándulásain szerzet tapasztalatai alapján a rendezés iránt nem támasztott nagy igényeket, köny-

nyen libbentünk azokon át. Az első meglepetés Turdán ért, hová fél 7 óra után pár perccel érkezünk be, de cluj-i autóbussznak már csak a szagát kaptuk meg ott. Taxit kellett vennünk, miáltal költségvetésünk egyensúlya billent meg. Clujon kellett a Drăgan-völgyi továbbutazásra vonatkozólag az információkat megkapjuk, melyek újabb csalódást hoztak. Ezen információk szerint a városban kellett volna egy napot töltenünk, hogy éjjel negyed 3-kor a személyvonattal utazunk Poienibe, honnan reggel 5 órakor indul az erdei vonat fel a Drăgan-völgybe. Semmi kedvünk nem volt a város szépségeit meg-

Meredek fedelű faház Avram Iancu szülőfalujából.

tekinteni, hisz mi nem egyszerű turistakiránduláson voltunk, hanem geográfiai tanulmányuton is egyuttal. Elhatározásunk változatlan maradt és utaztunk a fél 9-es gyorssal célunk felé. Poienibe érve, reményünk barométere óriásit emelkedett, mert a cantin épülete előtt állott egy mozdony, mögötte 2 faszállító kocsi, utána pedig a személyszállító kocsik csatlakozott. A megkérdezett mozdonyvezetőtől megtudtuk, hogy a direktor úr fog felutazni a völgyön és ha megkérjük őt, biztonnyal magával visz, lehet azonban, hogy nem fogunk a végállomásig, a Buteasa alá eljutni, de feltétlenül olyan fel fogunk jutni a völgyben, hogy onnan még naplemente előtt elérhetjük Stăna de Valet. Már is a direktor úrhoz akartunk rohanni, de a mozdonyvezető lefékezett bennünket azzal, hogy elárulta, hogy a direktor úr még Oradea-n van, de minden órában hazaérkezhetik. De ha már van remény, úgy van kedély is, minek folytán gyorsan telt az idő és a tisztviselőkaszinóban felszolgálták az ebédet, melyen mi is résztvettünk, mert ezzel hátizsákjaink és boroskancsónk tartalmát tartalékoltuk olyan napra, mikor gondolkoztatna élelmezésünk.

Az étkezésnél ültünk, mikor autóduda hangja ütötte meg fülün-

ket. Jön a direktor, ugrottunk fel az asztaltól és szaladtunk ki az ámbitusra, de nem egy elegáns autó, hanem egy vacak motorbicikli szökdecselet át a fűrésztelep deszka lerakodóján az irodaépület felé. Vissza az egész és folytassuk a sertéskarajt lehámozni a csontjáról.

Vidra de jos-i templom.

Ezek közül akartunk podgyászfordókat felfogadni, mivel a hátizsák disziti a turistát, de jól esik, ha azt más cipeli. Előzékeny, szives igazgató urunk ezt nem engedte meg, mert biztos tudomása szerint tulmagasan szeretik megfizettetni ezt a kis munkát, mit ilyen alkalmakkal végeznek, hanem kirendelt kettőt famunkásai közül, akik hátizsákjainkat és a 3 és fél órás vasuti útazás alatt a fele súlyát vészített boroskorsonkat Stâna-ig hozzák. A felséges panorámában, amit a festői Drăgan-völgy élénk tárt, meg a jó hosszuaszozi bor, pedig csak a 33-as évjáratból való volt, nagyon fellelkesített és útközben felszálló erdőmérnököknek és erdőmanipulánsoknak szivesen töltgettünk a korszóból, pedig jól tudtuk, hogy az nem a szegény asszony olajos korszója.

Befejező folyt. következik.

Mindennemű turista felszerelés nagy választékban és a legolcsóbb árak mellett kapható az

ARENA

SPORTÜZLETBEN

Tulajdonosok ;
MEZEI IMRE és ERDŐS LÁSZLÓ

CLUJ, PIAȚA UNIRII No. 4.

Turistaavatás és fogadalomtétel.

Irta: Dr. Tulogdy János.

E sorok írója — a turisták együttlétének melegebbé tétele, a felvett turista egyesületi tagok beiktatásának ünnepélyesebbé, a nemes turista munkára elkötelezővé való tétele céljából — felveti gondolatát a turisták avatásának és fogadalomtételének.

Eszerint a felvett új tagok, amikor először vesznek részt egy nagyobb — turista képességet bizonyító — 20—25 km.-es napi turán, annak lefolyása alatt a természetben, lehetőleg menedékházban tenékel a fogadalmat, hogy annak nevelő hatása a nem-turistákra is kihatással legyen.

Az avatás és fogadalomtételnél a régi turisták félkörben állanak, középen elnök, alelnökök, főtitkár, stb. hivatalos személyek. Előttük az új turisták. Főtitkár vagy titkár névsort olvas. Elnök, alelnök, vagy turista sz. o. elnök az új turistákhoz beszédet tart, melyben főképpen a turistaság jelentőségét domborítja ki. Azután felszólítja őket a fogadalom letételére.

Alelnök, főtitkár vagy turista sz. o. elnök olvassa, avatandók utána mondják a következő fogadalmat:

En. az Erdélyi Kárpát Egyesület rendes tagja, vallom, hogy a turistaság a legnemesebb, legegészségesebb, testet-lelket felüdítő sport;

fogadom, hogy egyesületünkért minden egyéni érdeket félretéve, önzetlenül fogok dolgozni,

minden örömmel azon leszek, hogy a turistaság nemes céljait terjesszem, azok megvalósítását elősegítsem, hogy a turistaságnak új híveket szerezzek,

a Természetben, Isten templomában mindig igazi turistához méltóan viselkedek, a turista tizparancsolatot betartom, annak betartására másokat figyelmeztetek,

a turista alkotásokat gondozom,

a természetvédelemnek harcosa leszek,

minden turistát testvérképpen szeretek.

Elnök ezek után átadja az egyesületi jelvényeket, arcképes igazolványokat.

Az avatott turisták közül valaki pár szóval válaszol.

A gondolatot az E. K. E. turista szakosztálya és választmánya is magáévá tette. Így az E. K. E. tavasszal ünnepélyes keretek között meg fogja tartani első turistaavatását, fogadalomtételét.

Turisták!

Szökök!

BAERING sportárú megbízható

és jó!

Vásárlásoknál keressük ezt a márkát

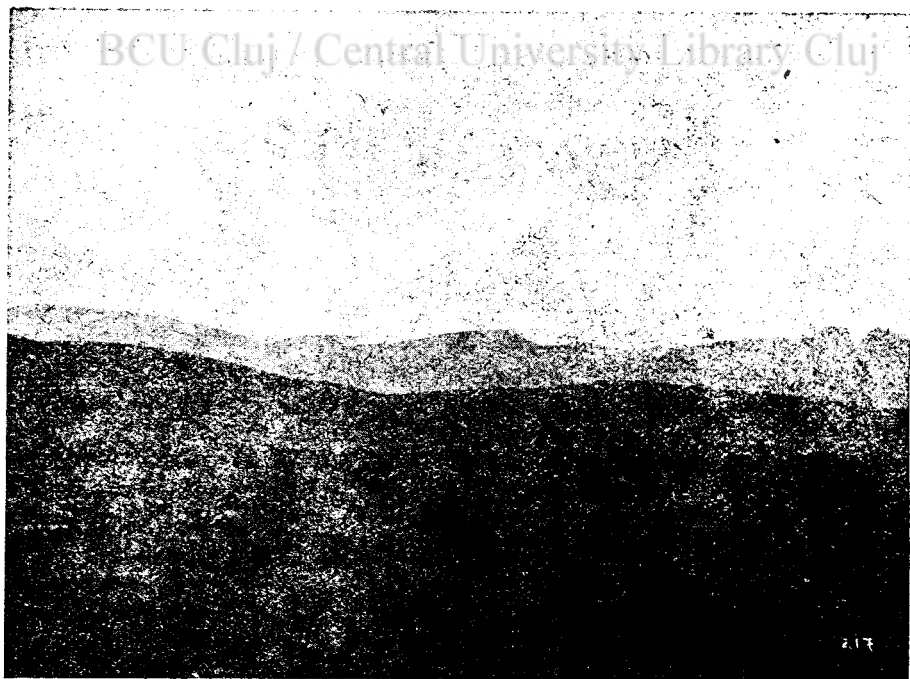
A Retyezáttól Ada-Kaleh szigetéig.

Irta: Czirják Károly.

A Retyezáton való egyszeri járással csak ízelítőt lehet kapni abból a rengeteg látnivalóból, ami rajta van. Első alkalommal a turista elámul a csodás csúcsokon, bővizű patakokon, pazar növény- és állatvilágon és újabb odamenetelt határoz el, mert a Déli Kárpátok ily gyönyörű részlete méltán megérdemli, hogy többször felkeressék.

Ötünknek sikerült az elmúlt évben 8 verőfényes napot tölteni rajta és az idén 12 résztvevőre szaporodva indultunk oda Clujról, aug. 15-én este. Reggelre szakadó esőben *Boerebista* állomásra érve, tanácstalanul töltünk néhány órát a váróteremben, végül a községig gyalogolunk be a nagy víz-sár kikerülésével. Az egész napot a tanító szénapadlásán töltve, még aznap d. u. véletlenül megérkezik két nagybányai E. K. E. tag, Sch. fivérek és nagy örömmel csatlakoznak hozzánk.

Másnap 17-én reggel eláll az eső és oszladoznak a felhők, tehát útra kelünk a 8 km-re fekvő *Malomuts* községbe, ahol a gróf Kendeffy-uradalom intézője, Cseh Béla, a Retyezáton való átjárási engedélyeket készséggel kiállítja. A zergék főfészke, a *Fekete-* és a *Gemine-tavak*, *Poarta Bucurii-* és *Zenoga gerince* tilos az engedély adás, ide csak vadászok járnak. Cseh Béla ellát bőségesen útasításokkal és miután kiegészít

A Retyezát a Hátszegi medencétől nézve.

szítettük élelmiszer- és kenyérkészletünket a községben, csomagjainkat hat teherhordó lóra kötve déli 1 órakor *Gura-Zlata* felé indulunk. A lovak párját a Touring Club újabban 100 Lei napidíjban állapította meg, ebben bennfoglaltatik a vezető-ember díja is. A 18 km. utat 4 óra alatt tesszük meg és a nyaralótelepen semminemű kedvezményt nem nyerhetvén a hálólhelyek árából, a magunkkal hozott hat sátorban¹ éjszakázunk. Jövő évben a Touring Club 25 szobás turistaházat akar ide építtetni, tekintettel a nagy turistaforgalomra.

Harmadnap 18-án reggel 9 órakor a *Zlătuta* patakokat átlépve, az első jobbra tartó ösvényre térünk, ha vezető nincs, itt alaposan meg kell nézni a térképet, hogy el ne tévedjen az ember. A társaság fele elől haladván mi csak egy ösvénnyel hibáztuk el az utat a patak mellett és visszatérve csaknem öt órai időbe került, míg utólértük a többieket, akiket a vezető-emberek természetesen jó úton vittek. A *Zlătuiától* keletre szomszédos völgyek egyrésze a vadászterülethez tartozik, azok a *Gemine-* és *Fekete-tó* felé visznek. A nyugati *Rlu Mare* völgye pedig *Gura Apthoz* vezet (3 óra járás), ahol meghálva a *Zenogató-*, *Lăpusnic* völgy, *Câmpuşel-*, vagy *Bran-*, *Murariu-Gugu-*, *Godeanu-csúcs* felé, a *Cserna-völgybe* szoktak menni a turisták. Mi a *Zlătuiá* pataktól délrefekvő hegyhátra kapaszkodunk sűrű lomb- és fenyőerdőben. Utunkban egész tehéncsordákat hajtanak szembe a pásztorok, — lejárt egy legelőbérlet. Egyik tehenet lépésről-lépésre kísérik, mert medveharagta seb tátong a hátsó lábán. Az út mentén feljebb rengeteg málnabokor található, amiben nem egy helyt a medvenyom szintén fellelhető.

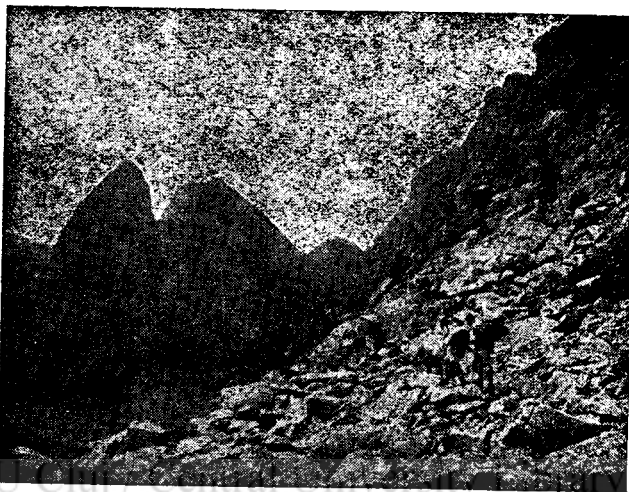
Öt óra alatt 1300 m-t emelkedve d. u. 3 órakor a *Zenoga* feletti gyepes platón járunk. Ezalatt sűrű felhőjárás kerekedik és metsző hideg szél kerget a menedékhez. A tó szabályos köralakú cirkuszvölgyben terül el 1973 m. magasságban. Mellette a bádoggal borított vadászlak és épülő kőház. Ezuttal négy timişoara-i és két arad-i turista társaságában töltjük benn kályha mellett a délutánt. Oket *Oleancă Traian*, a gurazlatai legjobb vezető hozta ide. Estére még három timişoara-i jön és így megtelne az egyetlen szobából álló ház, ki piccsen, ki földön tölti az éjszakát.

Negyednap 19-én a magunkkal hozott barométer még több súlyedést mutat az előző napokhoz képest és így nem indulunk tovább, hanem a napot csónakázással és kis gerinc-sétákkal töltjük el. Itt-ott a nagy szél fellebbenti a felhőfüggönyt és látni enged menekülő zergecsapatot, nemkülömben kilátást rövid időre a scélrőzsa minden irányába!

Calcut tengersizem a déli Kárpátokból, melyhez hasonló nagyobb, a Retyezátban több van. — Dr. Ruzitska Béla felvétele.

Ötödnap 20-án reggel 1/87-kor csak két lóval indulunk tovább a Bucura felé. Gyalogosoknak a legrövidebb út kelet felé van, ahol a legegyszerűbb jelzés: egymásra rakott kövek átvisznek egy gyalogfenyős katlanon a Slívei-gerince és onnan északkeletre ösvény a Bucura tóhoz. A két lóval azonban más járhatóbb, hosszabb úton kell menni és pedig délre, a *Judele* patak gyalogfenyős jobbpartján leereszkedni 1600 méterig, ahol vizesés alatt kicsi kerek tisztáson át megy a jelzés, a köcsömő és utána a patakot átlépve ugyanígy kell felfelé menni a balparton északkeleti irányban nagy gyalogfenyő-erdőn keresztül. Ez utban rövid ideig^{tes} eső vert minket, az egyetlen, ami

Judele-csúcs. Mike József felvétele.

elért szabadban az egész kiránduláson. A Szlívei hátára felérve, ennek közepén visz tovább az ösvény. Körülöttünk nehéz esőfelhők gomolyognak, de élénk légáramlás lévén, el-el vonulnak, rövid időre kilátást engedve délre a Iorgován felé. A Bukura fölötti emelkedőkön ismét sziklarégióba kerülünk, ugyancsak keresni kell az ösvényt, különösen ha olyan sűrű köd van, mint most. Lefelé szintén nehéz az ereszkedő a kisebbik Bucura tóig, amely fölött áll a félkilóméter hosszú nagy Bucura tó. A hideg szél elől sziklaodukba húzódunk be, amelyek egyikében beteg román gimnázista fiú nyaral pásztornak öltözve bocskorban. A völgy most is népes, mint tavaly. Ismét fenn van a Buoura völgy kedvelője, Ștefanescu mérnök, ezuttal nagy társasággal három sátorban. Velük van Dinu devai prefektus és felesége. Rövid diskurálás után délután félkettőkor 8 társunktól elbúcsúzunk, akik két lóval a Bucura gerincen át a Pietrele-ház felé mennek és onnan haza, lejárt a szabadságuk. Mi pedig haton lefelé igyekszünk a lăpușnic-i tavalyi táborhelyhez. Az egymásra rakott kövek mellett, a Bucura és Peleaga patak összetalálkozása melletti tisztásra megyünk le. Ezalatt kísút a nap és felvervén a sarakat, éjjel jól kipihenjük magunkat.

Hatodnap 21-én melegen süt a nap. Szabad pihenő-délelőtt, víz- és napfürdőt veszünk. Kettőn közülünk elmennek a Custura csúcsra fényképezni és csak délután jönnek vissza. Utjukban találkoztak Stoianu Ioan gazdag sztina-tulajdonossal, aki igyekezett fel a Drăgșan oldalába, rendes heti üzleti útvjáról térve vissza. Meghív mindnyájunkat estére hozzájuk a sztinába. Nemsokára jön utánunk az egyik juhásza, két teherhordó szamarat vezetve segítségül számunkra. Mielőtt elindulnánk, találkozzunk Dinu prefektussal és feleségével, akiket Maria Magdalena vezető visz hazafelé és néhány nap múlva hozza fel Hăret professzort.

Az út a Drăgșanig két óra alatt tehető meg, a Păpușa gerincén délnyugat felé.

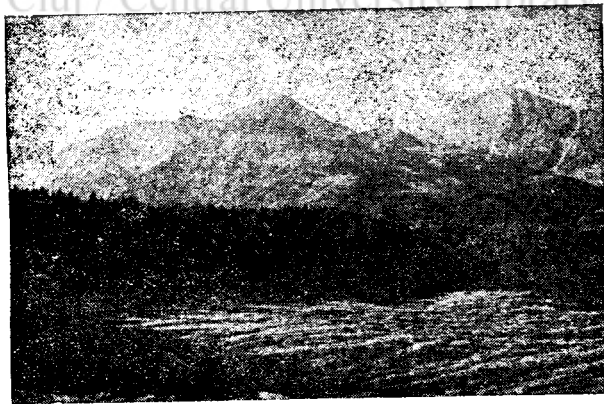
Felkapaszkodunk a Păpușara, odáig, ahol az ösvény Câmpul Lui Neag-tól jön fel. Ez az a pont, ahol a Retyezát szerelmesei mindig elbámulnak: nyugatra a Szlivelgerinc, északkeletre a Peleaga, közöttük a háttérben a Bucura csúcs, alatta a nagy széles Bucura völgy, a sok kő-platóval, gyalogfenyővel, szirtekkel, délre a Piule-Pleșa vonulata, aranyárga napfényben az egész hegység, ragyogó kék ég által körülveve. A Retyezát hegyeinek különbözőségét mi sem bizonyítja jobban, mint a körülöttünk levő panoráma: nyugatra-északra csupa gnájsz és kristályos vonulat, megettünk a Piule csupa mészkő, és a Păpușa tiszta gyepe, ami megett a Iorgovan-csoport ismét mészkőből áll. Az SKV piros jelzést készítette az elmúlt nyáron Lupénytól a Păpușáig és kéket Câmpul lui Neag-tól Câmpușelig.

A Păpușá-gerincig ez öt napalatt megtett út általunk ismert volt a tavalyi Retyezát-vándorlásból és most kezdődik a figyelés:

Kellemes séta esik a gyepeken a Drăgăsan-sztináig. Előttünk délnyugatra a Iorgovan (2016 m.), sajátos alakja, mellette a Stănuleț 2050 és az Albele 2013 m. csúcsa. Nyugatra a Lăpușnic széles nagy völgye fölött a háttérben a Boreșcu plató (2100), még messzebb a Godiana csúcs. Ezen túl van a Cserna völgye, amin végig akarunk menni.

Vendégszerető gazdánk hajlékát (1733 m.) félhétkor érjük el. A jó juhajtót, túrórt, vaját juhászaik készítik feleségükkel, ő maga csak felügyel. Csak legelőért 42.500,- lei bért fizet évente. Teheti, mert gazdag. Minden héten lemegy a Custurán-, Șurianon át Gyulafehérvárra a tejtermékkel és visszajövet felhozza az „Universul” friss példányát olvasnivalóul. Részünkre hatalmas tál bálmost készített vacsorára, amit abrosszal terített asztalkán szolgálnak fel. Kinek rosszul, kinek jól ízlik a vacsora és utána a sztina melletti faházba megyünk be aludni. A gazda is ott szokott éjszakázni zerge prémeiken feküdve és subával takarózva. Fejünk felett ijesztően lóg 10–15 drb. nagy juhbőrbe préselt harminckilós tömlőtúró.

Hetednap 22 én hajnalban meglessük a nap felkeltét és annak sokféle színhatását. A Peleaga-Custura él előbb sötétlen válik ki a mögötte levő fénytengerből és mi-

Peleaga-Custura gerinc, Steuermann Miklós felvétele.

nél közelebb ér a nap az élhez, annál érdekesebb az optikai csalódás: úgy tetszik, mintha a sötét él felett közvetlenül, egy fényben izzó él is lenne éppoly cikk-cakos n, mint maga a hegy. Aztán feljön az izzó vörös korong és a Boreșcu platót a Stănuleț nyulványáival együtt lilába, majd rózsaszínbe öltözteti.

A délelőtti a gazda a környék szépségeinek megmutatására használja fel: felvezet az alig óránnyira levő Albele (2013 m.) délikeleti oldalára. Míg a Drăgăsan déli oldala tiszta lapos legelő, addig az egész Albele csúszós mészkővel teli, egy helyt 50 m. mély dolfinát rejt a gyalogfenyő-erdő. És itt a mészkősziklák között tenyész a ha-

vasi flóra bősége: a gyopár, természetesen nyakiörő helyeken, hogy meg kelljen szenvednünk érte. Sajnos a vandál-turistaság itt sem hagy békét e szép havasi virágnak, a szebb példányok gazdánk tanúsága szerint gyökerestől el-eltűnnek. Mindnyájan találunk 8—10 szálat, kapaszkodva, kuszva a sziklafalak közepette, azután visszatérünk a sztinához. A mai nap csak Câmpuşelig akarunk elmenni, ami innen a Drăgşantól 3—4 óra járásnyira van, tehát ebéd után 3 óráig is van időnk pihenni. Ekkor felcipeljük a zsákokat a Scocul-Drăgşan kőomlásán keresztül az Albele-Iorgovan gerincére. Tekintettel arra, hogy innen találgatni kell a jó irányt Câmpuşel felé, alaposan szemügyre vesszünk mindent. Nyugatra emelkedik a Iorgovan, amelynek alakja semmihez sem hasonlítható: egymásra hányt hatalmas kötáblák halmazára az egész tető. A néphit szerint Iorgovan nevű pásztor egykor e helyen őrizett 300 juhot, mígnem egy vihar alkalmával a hegyek sárkánya őt az egész nyájjal együtt elrabolta és megejtte. Erre két tündér megölte a sárkányt és fejét a Csernába dobta, s hogy ki ne repülhesen a lelke belőle, sziklákkal le is nyomtatta...

A Jorgovannal szemben keletre a Piule (2086 m.) kopasz kötőmege emelkedik, amelyen túl Câmpul lui Neag völgye van, ezek felett a Páring, Kírza, Mándra látható a felhők között. Északra a Bucura- és Custura-régió teljes egészében tűndöklök a délutáni éles napfényben. Alattunk délkeletre három kis völgy tart lefelé a Scocul Marenek: a *Scorota verde*, a *Scorota seacă* és a *Scorota cu apă* völgye. Ezeketől jobbra, egyenesen délnek van a Câmpuşel ház. Mögötte emelkedik az *Oslea* havas meredek-, gyepes-oidálú, mészkövel koronázott gerince. Az Albeletől Câmpuşelnek kelet felé kell kerülni a Scorota völgyek valamelyikén le, ezekben állítólag ösvény is van. Mi azonban a torony irányt délnek megyünk rettenetes erdőirtásos gerincen le az 1426 m. magasan levő Câmpuşelig. Több kisebb patak egyesül a Scocul Mareban és beleömlik az *Oslea* déli oldaláról eredő Román-Zsilbe, amely Câmpul lui Neag felé megy.

A ház állami tulajdon, valamikor a lupényi bányásztársulaté volt, 1160 m. magasan épült és áll 5 vendégszobából és verandából. Priccsen és szénában lehet aludni; tej, tojás, csirke mindenkor kapható. A vendégek nagyrésze lupényi román turista, akik innen szoktak felmenni a Scrotótán át a Pápuşara és onnan a Bucura felé. Ugyancsak innen indulnak ki a turisták az Osleán keresztül délnek a 30 Km-re fekvő regátbéli gyönyörű *Tismana*-kolostorhoz.

8-adnap 23-án reggel indulunk a titokzatos Csernavölgye felé. Ha lehet vadregényesről beszélni a Retyezát völgyei közül, akkor a Csernavölgye az. Rengeteg kisebb patakból tevődik össze, amelyek mindegyike *Cernişoara* nevet visel. Járható partja kevés helyen van, naphosszat a hegyhátra kell kapaszkodni, ha a folyót nem akarjuk elveszteni szem elől. Vadállatok lakhelye, egy-egy n-pi járóföldre akad ház is, benne egy két ember, aki szénagyűjtéssel, zsindelykészítéssel és pálinkafőzéssel foglalkozik. Benszülöttektől tehát ritkán lehet kérdezősködni a völgy nevezetességei felől. Viseletük eltérő az erdélyi románoktól: piros posztóvötv, cifrán kivarrt szövetharisnyát viselnek és házukat „*conac*”-nak nevezik, jeléül annak, hogy Szerbiához vannak közel.

Befejező-folyt. köv.

Naponta friss hús- és húsneműek és hentesáruk a legjobb minőségben kaphatók olcsó árak mellett

Török Árpád

mészáros és hentes üzletében

Cluj

Reg. Ferdinand 104. Telef. 565

Legolcsóbbak

Legjobbakk

a

„STAMPILIEN“

BÉLYEGZŐI

Cluj

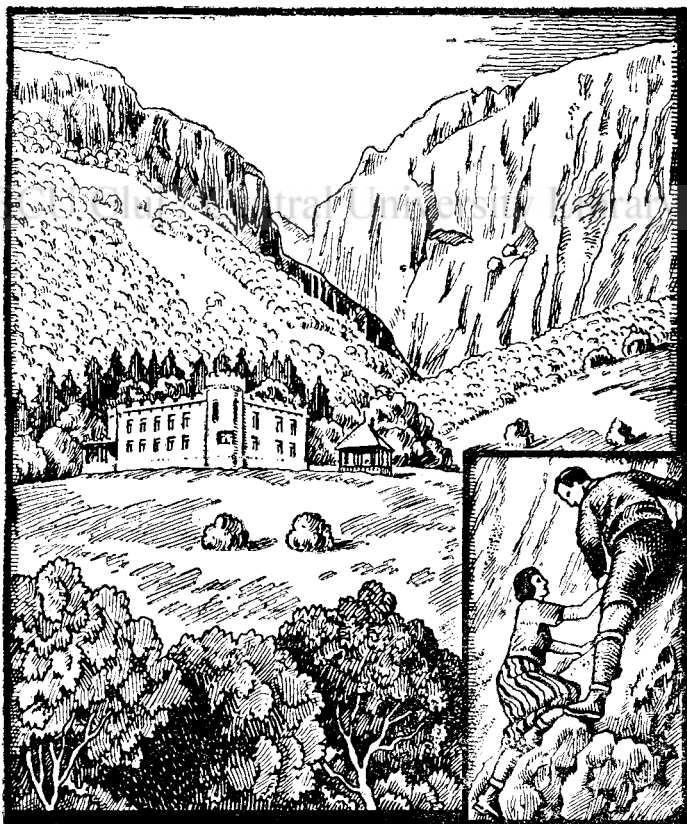
Calea Regele Ferdinand 65.

E. K. E. TURISTA-BÁL.

FEBRUÁR 23.

Ma, amikor a legtöbb bálnál az anyagi siker kerül előtérbe, amikor minden alakulat ezen a címen igyekszik valamit gyűjteni, egyesületünk a bál erkölcsi sikerét tartja szem előtt. Minden tagunknak igyekszünk lehetővé tenni a részvételt, mert a hölgyeknek nem ad gondot az estélyi toalett kérdése; kedves kis tiroli ruha, tetszés szerinti színben, közveitlenebbé fogja tenni a hangulatot és valahogy figyelmeztetni is fog, hogy mulatságainkban is legyünk tudatában turista voltunknak.

Az estélyen febr. 23-án a cluji Mágnás Kaszinó (Str. Reg. Ferdnand 14.) termeiben, Körössy Dudus zenekara játszik, s a mostan átvatos táncok mellett az örök életű valcer és ropogós csárdás ütemeire karkülömbég nélkül szórakozhatunk.

**Az E. K. E. Bors Mihály menedékháza
a Hasadék alsó bejárata előtt.**

Toth István festőművész rajza.

Erdély turista egyesületei és menedékházai.

Pótlás az Erdély előző számában megjelent cikkhez.

Irta : dr. Tulogdy János.

A „Keleti Ujság” 1933 április havában megindított „Turistaság” című rovat májusi és júniusi számaiban közöltem le először Erdély turista egyesületeinek és menedékházainak összeállítását. Tettem ezt az általános turista érdekre való hivatkozással. Éreztem, hogy nem nyujtok, mert nem nyujthattam tökéletes munkát. Kértem Erdély turista egyesületeit, turistáit, hogy a hibákat közöljék velem. Két évig egyetlen adatot nem kaptam.

Bár tudtam, hogy vannak hiányai összeállításomnak, kértem az „Erdély” előző számában való leközlését, ez esetben is kérve a hibák velem való közlését.

Mindezek azt hiszem eléggé bizonyítják jóakaratomat, hogy én egyetlen egyesületet sem akartam kihagyni -- megbántani.

Hálásan köszönöm a Touring Club Român elnökségének az EKE-hez küldött átíratát, melyben hiányokra figyelmeztet.

Eszerint pótlandó a TCR-nek 10. osztálya képen a cikkemben is megemlített *Retezati osztály* Deva székhellyel, melynek menedékháza van a Plaiul Vulcan ház (Pasul Vulcan) és a Câmpuşel ház a Jiul Român völgyében eredetéhez közel az Oslea csúcs alatt.

Építés alatt áll a Hobița-tól felvezető szerpentin út végén a Vârful Balcii-nél a Retezát keleti oldalának középpontján egy menedékház.

Osztálya van még a TCR-nek Sighet székhellyel a „Maramureşi osztály” és Petroşita székhellyel a „Dâmboviţai osztály”.

Timişoara székhellyel a „Banati osztály” működik még, melynek f. évi január 19-én megtartott gyűlésén választották meg elnökke Protopopescu műegytemi tanárt. Hivatalos helyisége a műegytem új pavillonjának 22 sz. helyiségében van. Az osztálynak Lugoj-on

Vásároljunk SPORT RUHÁT és TAKARÓT a

GROMEN & HERBERT S. A.

SIBIU és CIŞNĂDIEI posztó gyárak **CLUJ**
lerakatában. Calea Regele Ferdinand No. 13.

(elnök Bejan Zeno) és Caranşebes-en (elnök dr. Gh. Repede turista) irodája van.

A Poiana Rusca-ban a lugoj-i Coriolan Brediceanu liceum tulajdona a „Luncani menedékház“, melyet a TCR kezelésébe, hatáskörébe helyezett. Luncani községben van.

A Bucureştii Német Síklub (DSKB) a Bucegi-n a Dihamul (1595 m.) északi oldalán a Magura Cenuşie (1363 m.) nevű helyen menedékházat épített.

Köszönettel tartozom még Czirják Károly EKE tag, kedves barátomnak, aki a következő hiányokat pótolta.

A Bucegi Buşteni felőli oldalán a Jepi Mici alatt van a Schielház. Régen drótkötélvasút állomása volt. Ma az SKV bucureştii osztályának tulajdona.

A Retezat hg.-ben Gura Zlati-tól 12 km.-re van a „Gura Api“-ház, mely a gr. Kendeffy család tulajdona.

Az „Estilap“ 1935 jan. 9-én megjelent számában „e. n.“ jelzéssel: „Mióta működik a „Ferar“ Vasas Turista Szakosztály?“ címen cikk jelent meg. Legyen írója „e. n.“ meggyőződve, hogy részemről csak véletlen elnézésen és azon múlt, hogy összeállításomban nem közöltem egyesületük adatait, hogy bár egyesületük 1932 óta működik és 1933-ban a Keleti Ujságban megjelent cikkemet — melyben szintén hiányzott — biztosan egy-két Ferar tag olvasta, helyesbítést nem kaptam. Most is az „Estilap“-ban tette közzé azt „e. n.“

Ennek alapján közlöm, hogy az Egyesület turista szakosztályának ügyvezető elnöke: Jánossy Béla, hivatalos helyisége: Oradea, Sas-Passage-ban van. Hivatalos lapja a „Turista Élet“. A Meziádi barlangban 1933-ban vaslétrát helyezett el, 1934-ben a Dregan völgyben turista baráti összejövetelt rendezett.

E sorok ki voltak szedve, mikor a „Ferar“ turista szakosztály elnökségének levelét kaptam, mely a hiány közlésére kért. Adatokat nem közöltek.

**FÉNYKÉPÉSZETI
ÉS SPORTCIKKEK**

legnagyobb és legolcsóbb
beszerzési forrása

„RECTA“

TELEFON : 183.

TIMISOARA I.
Str. Vasile Alexandri
(Hunyadi u.)

A játékbabák és a néprajz.

Irta: Merza Gyula.

Ha az európai néprajzi múzeumok kiállított anyagát összehasonlítjuk, azt tapasztaljuk, hogy az embertípusok és a népviseletek szemléltetésére rendszerint modelleket használnak, melyeknek arc- és koponyaméretei egészen tudományos alapon az illető népfaj néprajzi sajátosságainak felelnek meg. Így látunk életnagyságu babákat, amelyek élő egyének vagy fénykép után készülnek, még pedig a legjellemzőbb típusok kiválasztásával, az arc, haj, szem színének s a testalkat legaprólékosabb arányainak a feltüntetésével.

E tekintetben egyik leggazdagabb a bozeni népviseleti múzeum, mely a tirolói embertípusok és ruhaviseletek dús változataival egy egészen meglepő külön múzeumot alkot.

Vagy másfélszáz életnagyságú viaszbab bámul a szemlélőre élethűen mintázva és felöltöztetve a népies alakok után.

1896 ban a Dolomitok hegyvidékén kirándulgatva, csak azért tartottam pihenőt, hogy említett szép múzeumot megtekintsem. Hasonlót azóta sem láttam, pedig a nevesebb néprajzi múzeumokat mind felkerestem. A háború alatt alkalmam volt a sibiúi „Astra-múzeumot” megtekinteni s az engem kalauzoló igazgató különösen felhívta figyelmemet egy babakollekcióra, mely az ó-királyságbeli népviseleteket tüntette fel. Ezt a néprajzi szempontból is érdekes látnivalót Carmen Sylva (Erzsébet királyné) ajándékozta a múzeumnak. Azóta másutt is láttam ilyen játékbaba sorozatot, most azonban a sajtóban egy egészen új múzeumról esik szó, melyet Zürichben a babagyárosok szövetsége állított fel több ezer játékbabának a közszemlére állításával.

Azonban mikor az egyes népfajok testi sajátosságainak megfelelő babák elkészültek, akkor a népviseletek körül támadt nagy tájékozatlanság s a végén is nem volt más megoldás, minthogy a meztelen babákat szétküldötték a világ minden részébe, hogy az illetékes tényezők (királyok, törzsfőnökök, szerzetesrendek, kulturális egyesületek, hatóságok stb.) a tudományos cél érdekében öltöztessék fel a babákat hazájuk viseletébe, és így küldjék vissza a zürichi baba-múzeumnak. Egy esztendeig tartott míg a babák felöltözve visszaérkeztek. Csaknem minden népfaj képviselve van s a zürichi iskolásgyermekek most a baba-múzeumba járnak néprajzot tanulni, ami a világ népének a megismeréséhez vezet.

Ha már most figyelembe vesszük azt a gyönyörű sok tarka népviselet, mely Erdély falvaiban díszlik, nem hiszem, hogy kellő felvilágosítás mellett minden falu ne sietne egy-egy tősgyökeres babát beküldeni kiállítás céljaira, a kiállítás után pedig például az EKE-múzeum számára, hogy új vonzóerőt kölcsönözzön az erdélyi néprajzi sajátosságoknak...

TURISTA JELVÉNYEK

Az E. K. E.-nek gyopárdiszes csinos jelvényei, hasonló kerékpár zászlócskák és arcképes CFR turista igazolványok a tagok részére hivatalos időben az irodában kaphatók. Kirándulások alkalmával az egyesületi jelvények viselését kérjük.

IRODALOM.

A marathoni futás.

— Könyvtármertetés. —

Ennek az atletikai versenynek illetőleg sportnak az eredetéről és eredményeiről dr. *Mező Ferenc* kiváló sportírónk érdekes tanulmányt írt, mely a marathoni csata történelmi vonatkozásaival kapcsolódik össze.

Ugyanis Kr. e. 490-ben, azaz 2424 évvel ezelőtt ment végbe Marathonnál a görögök vitézségének egyik leghíresebb fegyverténye, melynél Herodot szerint százezer perzsa gyalogos és tízezer lovas kelt át a tengeren, hogy az athénei görögöket legyőzze, kik mindössze csak tízezer harcost tudtak a hatalmas ellenséggel szembe állítani. — Miltiades hadvezér az erők aránytalansága ellenére a rohamozás mellett foglalt állást, mire aztán nyolc stadionnyi (tehát 1480 méternyi) távolságból futva támadtak a perzsákra.

A nemzeti becsvágytól és a felfokozott hősiességtől megtízszerezett harci bátorság diadalt aratott.

Egy a csatából kikerült vitéz katona a diadalalmör közepette teljes fegyverzetében lélekszakadva Athénbe szaladt (körülbelül 40 km.-es útvonalon), hogy a dicső fegyvertényt, ezt a boldogító hírt aggodó honfitársainak hírül vigye. A szerző, ki maga is olympiai világbajnok, az esetet így írja le: „A hős hírnökről verejték patakzik, keble ütemesen zihál, szorítja a sisak, nehéz a pajzs is, de azért nem enged, pedig a szomjúság, a nap heve is gyötri, mignem utolsó erőfeszítéssel a főváros első házához érkezik, hol örömkialtás hagyja el ajkát, de a rettenetes erőfeszítéstől megszakadt nemese szíve“. Ennek a heroikus önfeláldozásnak és tündöklő hazaszeretetnek az emlékére vették fel az atletikai versenyszámok közé a „marathoni futást“.

Az első marathonfutó-verseny 1896-ban Athénben folyt le *Spyros Lajos* győzelmével, a második és a harmadik is görög volt, azonban utánuk negyedikként *Kellner Gyula* magyar érkezett be, megelőzve az összes külföldi futókat. — Azonban a harmadik versenyzőt szabálytalanság miatt diszkvalifikálták és így a magyar futó lett az első marathonfutó-verseny harmadik helyezettje. — 1900-ban Párisban, 1904-ben St. Louis-ban, 1908-ban Londonban, 1912-ben Stockholmban, 1920-ban Antwerpenben 1932-ben Los Angelesben volt a marathoni mérkőzés.

Dr. *Mező Ferenc* a 2½ órán át történő 40 km.-es távfutást a sporttűzés olyan

FOTO CIKKEK!
Legnagyobb választékban,

TELEFON: 267.
FOTO-LABORATORIUM!

KOVÁTS P. FIAI

fényképészeti szaküzletében
CLUJ, PIAȚA UNIRII No. 8.

túlzásának tartja, hogy szerinte többre becsülendő az egészség a történelmi hagyomány-nál, miért is azt hiszi, hogy a Nemzetközi Atletikai Szövetség is elfogadná az indítványt, hogy pl. a marathontfutás távolsága felényire leszállíttassék.

Merza Gyula.

Reșița Pitorească címen 1934 októberében folyóirat indult meg az SSUDR Societății Sportive dela Uzinele și Domeniile Reșița turista osztályának szerkesztésében. A szép kiállítású tartalmas első számban dr. Balogh Ernő a Komárniki barlangról írt. A folyóirat szerkesztősége és kiadóhivatala Reșițaan Bulevardul Reg. Maria 17 sz. alatt van.

A Buletinul Alpin múlt évi 3—4 száma megjelent. A szép képekkel illusztrált számból a Matterhorn megmászásáról, a Ciucașról, a Bucșoáról, a Bușteni felett emelkedő Picătura első és második megmászásáról szóló cikkeket emeljük ki a változatos tartalomából, melyet egyesületi hivatalos közlemények zárnak le.

Székelyföldi képek címen dr. Lévai Lajos Odorhei-i ref. tanítónőképző intézeti tanár tollából 101 oldalos könyv jelent

meg. Első részében a székely anyaszéket — Odorhei széket — ismerteti, főképen Odorhei városát, a második részben kirándulások keretében tárja az olvasó elé ennek az Istenről áldott drága földdarabnak turista kincseit.

A kis könyv Odorhei környékére induló turista nélkülözhetetlen útítársa.

A Haáz Rezső festőművész, tanár szép címképével díszített a székely anyaföld rajongó szeretetével megírott Turista Katalauz 22 képpel a Málna kiadásában jelent meg. Ára 30 leu.

Turista naptár az 1935. évre a Cartea Românească kiadásában megjelent 127 oldalon 120 képpel a Touring Club Român szerkesztésében.

A Kleiner Wegweiser az SKV szerkesztésében 1935 évre megjelent. *dr. T. J.*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

VEGYES.

1000 azaz egyezer lei alapítói díj befizetésével alapító tagok lettek:

27. dr. Szádeczky Gyula.
28. Bíró Mózes.
29. Rosenthal Simon.
30. Rottmann Fritz.
31. Bruck Ottó.
32. Wlassák Árpád
33. Szighethy L. Pál

34. dr. Róth Hugó.
35. dr. Gergely Endre.
36. Szabó Márton.
37. Kopp Elemér.
38. br. Hacke Károlyné.
39. Balla Ferenc.

Itt említjük meg, hogy Brüll Emánuel az alapítótagdíját 2000Leire emelte fel.

Vízmentes, vihar és szélkabátok valamint minden-nemű turista- és sport öltönyök legolcsóbb beszerzési forrása, készen és méret után

RUBIN S. A. cég

CLUJ, CALEA REGELE FERDINAND 29.

Amit minden turistának tudni kell.

Meddig terjed a látóhatár?

Irta: dr. Tulogy János.

Derült, tiszta időben a turisták gyakran élvezik a hegycsúcsokról a meszeterjedő kilátást.

Ilyenkor sokszor éles vita indul meg a turisták között arról, hogy milyen messze terjed a látóhatár?

Ezért helyénvalónak tartom Matolay Tibor és dr. Aujezsky László cikkei alapján a kérdés ismertetését.

Az alábbiakban közlöm a Matolay által elméletileg, képlet alapján kiszámított adatok táblázatát, mely világosan feltűnteti azt, hogy különböző magasságú hegyekről milyen messzire terjed a látóhatár.

Magasság	távolság	magasság	távolság
100 m.	38 km.	1300 m.	137 km.
300 "	66 "	1400 "	142 "
400 "	76 "	1500 "	147 "
500 "	85 "	1600 "	152 "
600 "	93 "	1700 "	157 "
700 "	100 "	1800 "	161 "
800 "	107 "	1909 "	166 "
900 "	114 "	2000 "	170 "
1000 "	120 "	2400 "	186 "
1100 "	126 "	2600 "	194 "
1200 "	132 "	Mont Everest:	
		8882 "	358 "

Mínél tisztább, pormentesebb a levegő, az érték, amit kapunk, annál inkább megközelíti a táblázatban feltüntetett adatokat. Tehát főképpen magas hegységben fogunk — tiszta időben — a valóságuknak inkább megfelelni a táblázat adatai, míg síkon, dombvidéken és középhegységben általában valamivel kisebb értéket kapunk.

Azonban e táblázat adatait használva

egy dolgot tekintetbe kell vegyünk, azt, hogy „a látóhatár számított értéke csak a tenger színjében levő célpontokra érvényes, de nem a magasan emelkedő tárgyra”. (Aujezsky). Ez adatok tehát egészen sík terület felett levő légi járműből, vagy síkon kiemelkedő hegycsúcsról való megfigyelés esetében érvényesek teljes pontossággal.

Tehát nem mindegy, hogy egy kiemelkedésről sík terület felé figyelem-e a látóhatárt, vagy pedig álláspontunknál jóval magasabb hegyek vannak a látóhatár szélé felé. Ez esetben e hegyek magasságával arányban jóval nagyobb látóhatár értéket fogunk kapni.

Világítsam meg egy példával. Cluj mellett legmagasabb hegy az Arpád-csúcs 833 m. magasságával. Tehát megfelel 107 km. sugarú látóhatár. És mégis tiszta időben látjuk a Carpații Meridionali hegyeit, pedig azok körülbelül 140 km. távolságban vannak. Igen, mert a 2500 m. magasságnak 190 km.-es látóhatár felel meg, tehát az Arpád csúcs belesík a Carpații meridionali látóhatárába — tehát mindkét pontról látható kölcsönösen a másik. Különböző magasságú hegyek esetében a szabály Aujezsky szerint az, hogy „két magaslati pont mindaddig kölcsönösen láthatja egymást, amíg távolságuk nem nagyobb, mint a látóhatárértékükből alkotott összeg”, tehát jelen esetben 107 + 190 km. = 297 km.

Remélem, hogy a turanaplóba bemásolt kis táblázat segítségével sok — eddig vitás-kérdést sikerül eldönteni a kilátópontokon.

Tavaszi divatkülönlegességek

kabát-kosztüm és ruhaszövetekben új modern szövések és színek raktárra érkeztek.

HELLER & MOLNÁR DIVATÁRUHÁZA
Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 15.

Elismerten legszebb munka csak a modernül berendezett

BALÁZS ERNŐ

|| fotolaboratoriumában Cluj, Str. Memorand. 12. készül.
D ú s a n felszerelt raktár az összes fotocikkekben.
Modern Fotoműterem ! Disztárgyak.

A legnagyobb siugrás. A jugoszláviai Ljubana-Laibach melletti Ratece Platinán 1934 márciusában tartott nemzetközi síversenyén Birger Ruud norvég síbajnok 92 m.-es állott siugrásával világrekordot állított fel. Volt egy bukással végződött 95 m.-es ugrása. Az elméleti számítások az emberi szervezet legnagyobb teljesítő képességét véve tekintetbe, megfelelően méretezett sáncon 110—120 m. hosszú ugrást tesznek lehetővé.

Legnagyobb sebesség sível. A legnagyobb lesiklási gyorsaságot 1932 február

15-én St. Moritznál a Corvinglís 200 m. hosszú 150 m. szintkülönbséggel bíró lejtőjén a kitzbüheli Leo Gasperl érte el a kifutóban 136,3 km. sebességgel. Testtartása a legmélyebb guggoló (Hocke) volt. Ezt a világrekordot az 1933-ban ugyanott megtartott versenyen nem tudták megdönteni, pedig a 10,000 sv. frankra biztosított bátor versenyzők ólommal nehezített 20 kg. súlyú — természetesen különleges szíjkötésű — sível, fejükön védősisakkal síklottak. Gasperl „csak” 124 km.-es, míg honfitársa Huber 134 km.-es sebességet ér el.

Egyesületi élet.

PROPAGANDA ELŐADÁSOK:

Dec. 20-án Timișoarán tartottunk turista előadást, mely a legszebb siker jegyében zajlott le. A hallgatóság lelkesen ünnepelte Dr. Balogh Ernő főtitkárát, aki Erdély szépségeit mutatta be vetített képekben.

Oravițan krassói osztályunk január 12-én Dr. Tulogdy János és Dr. Balogh Ernő előadókkal rendezett előadást, amely egyesületünk jó hírnevének újabb gazdagítója volt.

Tg-Mureșen február 2-án Dr. Tulogdy János „Turistaságról” tartott felolvasása, a Fehér hegyek fia, Gross-Glockner megmászása és sport journal vetítése alkotta az előadás keretét. Másnap d. e. tisztújító közgyűlést tartottak a maroszei turista

testvérek s ezen újból Szígyártó Gábort választották meg elnöknek.

Délután EKE teán gyűltek össze a tagok, kedves hangulatban.

Megalakult a Gyergyói Osztály. A Székelyföld egyik legfontosabb vidékén Gheorghenin is megalakítottuk osztályunkat, a s ezzel 21-re emelkedett tagozatunk száma. Az alakulás turista előadással kapcsolatosan febr. 1.-én volt s azon Dr. Balogh Ernő és Szolnok Gyula képviselték központunkat. Legfőképpen osztályunkra sok szép feladat megoldásra vár a turistaság életében.

Toplițan Moldován Zsigmond felkes tagunk irányításával titkárságot állítottunk fel. Ezáltal a Toplița környékén lévő kiránduló helyek felkeresése könnyebb lesz, mert ottani tagjaink testvéri szeretettel állanak rendelkezésünkre.

URSUS SÖRCSARNOK. ELSŐRANGU BUFFETT!

A rom. kath. püspökség kizárólagos eladója.
Kirándulásra borok 11-Leitől feljebb.

Telefon 611.

Tulajdonos : EHRlich
Cluj, Piața Unirii 19.

A turistaság hírei.

HAZAI HIREK,

Valeriu Puscaru a T. C. R. főttkára 1935 február 6-án a cluj vármegyeház dísztermében vetített képes előadást tartott az erdélyi falvak fekvése és típusairól.

A Jádölvögyében Valea Iadului és Stána de Vale között megindult a kis vasut forgalma szerdán és szombaton. A hét többi napján sinautó bonyolítja le a forgalmat. Stána de Vale, Bihor turistaságának fellendülésében nagy jelentőségű tényrt örömmel regisztráljuk.

A KKASE és a MURED január 24-én házi síversenyt rendeztek a Cluj melletti Bükki erdőben.

Predeálon január 10-én befejeződött a sí-tanfolyam vezetői vizsga. A 15 résztvevő közül az első 5 helyre 3 magyar jutott.

A Piatra Mare-n a BTE 7 km.-es 939 m. szint különbséggel bíró pályán lesikló versenyt rendezett, melyet Gödri BTE nyert meg 13 p. 05 mp. rekord idővel.

Sínaiában válogató síversenyt volt, melyen a Tátrai Nemzetközi Sí-versenyre küldendő sízőket válogatták ki.

Az Országos Sí-szövetség a Braşov melletti Pojánán február 1—3-án tartotta meg bajnoki sí-versenyt sok ezer érdeklődő jelenlétében. A kombinált versenyben első lett Lexen Frigyes (KSV), aki hatodszor és ezzel véglegesen elnyerte az Ófel-sége által kintűzött serleget.

A Clujj Tennisz Klub közgyűlésén ügyvezető elnökeknek Angelotti Cornélt, turista és téli sport sz. o. elnökeknek Kienle Hanst választották meg.

KÜLFÖLDI HIREK.

Bilgeri György osztrák alezredes a modern sísport, a róla elnevezett Bilgeri-kötés feltalálója múlt év december elején 62

éves korában meghalt. Halála méltó volt egész életéhez, melyet a sísportnak szentelt — az Innsbruck feletti Patscherkofenen síugrás közben bukott és a szenvedett sérülése következtében hősi halált halt.

Bilgeri 1894-ben 22 éves korában kezdett színi norvég nád kötésű sível. Azután áttért a lilienfeldi síre, melyeknek egyesítéséből alkotta meg a nevét viselő Bilgeri-kötést. Ezzel vele járt a norvég és lilienfeldi sízési rendszerek technikájának egyesítése is. Így kialakult technikáját Ausztriában, Svájcban, Németországban, Magyarországon megtartott tanfolyamain népszerűsítette, szerzett tudásának, nevének egyre nagyobb megbecsülést, tiszteletet. A hadsereg kiképzésénél is elvülhetetlen érdemeket szerzett.

Emlékét mindig kegyelettel fogják megőrizni a tél szerelmesei — a sízők.

Krisztus szobor az Alpokban. Isten legszebb templomában a Természetben, a Mont Blanc csodavilágában Houches községnél tíz emelet magas Krisztus szobrot állítottak fel a múlt év végén, mely úgy ábrázolja Krisztust, amint karjait áldóan emeli a Mont Blanc örök hóval borított csúcsa felé. A szobor aljában levő kápolnában XI. Pius pápa mellszobra van egy emléktáblán, melynek felírása szerint a Pápa — kinek nevéhez a Monte Rosa Macugnana felőli első megmászása fűződik — Mont Blanc megmászása alkalmával ott megpihent.

Soarensen norvég síugró Garmisch — Partenkirchenben Bajorországban 84 m.-t ugrott.

Alf Enguen norvég származású síugró USA-ban Lake Placidben 90 m.-es ugrással nyerte a síugróbajnokságot.

dr. T. J.

Turista barátok!

Turista, sí, sport, valamint bárminő férfi ruhákat jól és olcsón készít

Petkes szabósága

Cluj, P. Unirii 22. szám.

A Touring Clubul României-nek utóbbi időben alakult osztályai és menedékházai.

Közlő: Valeriu Puşcariu egyetemi asszisztens, a T. C. R. cluji osztályának főtitkára.

A T. C. R.-ei Cluji osztályának elnevezése „Frăția Munteană”, ennek két alosztálya van: egyik Abrudon „Detunata” s a másik Beiuşon „Stâna de Vale” elnevezéssel. Turista irodája Arad-on.

A făgăraşi havasok osztálya „Munții Făgăraşului” nevet visel. Elnöke N. Simionescu előljáró, székhelye: Făgăraş.

Deva-n székel a „Retezatul” osztály. Elnöke N. Jonescu ezredes. Menedékházai a következők:

1. A „Pietrile”-i menedék ház a Pietrile-i völgyben.
2. „Câmpul lui Neag” „ ” a román Zsil völgyében.
3. „Vulcan” „ ” a Vulcan hágón.
4. „Câmpuşel” „ ” a retvezáti masszivum déli részén
5. „Baleia” „ ” (épülőfélben).
5. „Gura Zlatii” „ ” (épülőfélben).

„Maramureş”-i osztály székhelye Sighet, elnök Traian Biltiu Dăncuş tanár.

„Banatul” osztály Timişoara székhellyel. Elnöke Protopopescu Jon műegyetemi tanár. Lugoj-on és Caransebeş-en turistahivatala, és Lunca-n menedék-háza van.

„Dâmboviţa” osztály Târgovişte székhellyel. Elnök Raim Aurel. Épülőfélben levő menedékháza a Leaota-n van.

SPORT és TURISTA felszerelést

nagy választékban
jutányosan szerezhet be

SCHUSZTER

EMILNÉL

CLUJ — BUCUREŞTI
Piaţa Unirii — Calea Victoriei 32.